

Мотиваційний підхід до формування безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування на засадах привабливої інвестиційної політики

Досліджено проблеми безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування. Визначено економічні та неекономічні мотиви формування привабливої інвестиційної політики з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування. Встановлено, що економічні методи оцінки привабливості інвестиційної політики з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування. Запропоновано у процесі формування привабливої інвестиційної політики з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування використовувати мотиваційний підхід, який забезпечить об'єктивну оцінку їх можливостей в умовах ринку.

Ключові слова: приваблива інвестиційна політика, безпека, економічний розвиток, підприємства машинобудування, оцінка, методи.

Мотивационный подход к формированию безопасности экономического развития предприятий машиностроения на основе привлекательной инвестиционной политики

Исследованы проблемы безопасности экономического развития предприятий машиностроения. Определены экономические и неэкономические мотивы формирования привлекательной инвестиционной политики с целью обеспечения безопасности экономического развития предприятий машиностроения. Установлено, что экономические методы оценки привлекательности инвестиционной политики с целью обеспечения безопасности экономического развития предприятий машиностроения. Предложено в процессе формирования привлекательной инвестиционной политики с целью обеспечения безопасности экономического развития предприятий машиностроения использовать мотивационный подход, который обеспечит объективную оценку их возможностей в условиях рынка.

Ключевые слова: привлекательная инвестиционная политика, безопасность, экономическое развитие, предприятия машиностроения, оценка, методы.

Motivational approach to security economic development engineering enterprises on the basis of attractive investment policy

The problems of economic security of enterprise development engineering. The economic and non-economic motives formation of attractive investment policies to ensure economic security of enterprise engineering. Established that economic evaluation methods attractiveness of investment policy to ensure economic security of enterprise engineering. Proposed in the formation of attractive investment policies to ensure the security of economic development engineering companies use motivational approach that will provide an objective assessment of their capabilities in the marketplace.

Keywords: attractive investment policy, security, economic development, machine building, evaluation methods.

Постановка проблеми. На безпеку економічного розвитку підприємств впливає їх інвестиційна діяльність, яка можлива при умові формування привабливої інвестиційної політики. З метою формування. Проте сама економічна безпека підприємств не забезпечує їм подальшого розвитку. Необхідно розглянути можливість використання мотиваційного механізму безпеки економічного розвитку промислових підприємств.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. В науковій економічній літературі досить багато публікацій щодо економічної безпеки промислових підприємств. Проблемні питання антикризового управління підприємством з метою забезпечення їх економічної безпеки розглядалися в наукових працях Л.О. Коваленко [1], Л.М. Ременьова [1], О.О. Терещенко [2]. Поряд із проблемними питаннями антикризового управління І.І. Цигилик [3] досліджував стратегію і контролінгу в системі внутрішнього економічного механізму з метою забезпечення економічної безпеки підприємства.

В процесі забезпечення привабливої інвестиційної політики підприємствам доцільно використовувати мотиваційний підхід до формування безпеки економічного розвитку. Не вирішеними залишаються питання щодо формування і використання мотиваційного підходу до формування безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування на засадах привабливої інвестиційної політики.

Проблема безпеки економічного розвитку набуває самостійного значення для кожного учасника господарського життя на засадах врахування їх економічних інтересів. Саме приваблива інвестиційна політика кожного з учасників інвестиційної діяльності дозволить реалізувати саме такі інвестиційні проекти, які забезпечать прибуткову діяльність і безпеку економічного розвитку підприємств машинобудування.

Розвиток процесу глобалізації суттєво змінює економічний простір будь-якого суб'єкта економічних відносин – держави, регіону, підприємства, особистості – робить його неспівпадаючим із законодавчо установленими межами держави,

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

регіону, територіальної відокремленості підприємства і формальними межами індивідуальних домогосподарств.

Тому з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств пропонуємо використовувати мотиваційний підхід до його розвитку на засадах формування привабливої інвестиційної політики.

Метою статті є розробка мотиваційного підходу до формування безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування на засадах привабливої інвестиційної політики.

Виклад основного матеріалу. Мотиваційний підхід досить простий у теорії, але його вкрай складно реалізувати практично, оскільки передбачає оцінку мотивів власників капіталу, а мотивація – категорія, що описує суб'єктивно-психологічний стан особистості. Мотиваційний підхід практично може бути реалізований з допомогою опитувань, експертних оцінок і спеціальних тестів. Серед неекономічних мотивів у науковій літературі виділяються дві основні групи:

а) мотиви, що пов'язані з посиленням державної політики у приватному бізнесі незалежно від того, є цей бізнес легальним чи не легальним, посиленням соціально-економічної і політичної нестабільності в країні, загостренням криміногенної ситуації, тобто з тим, що називається «несприятливим інвестиційним кліматом»; дана група мотивів може бути названа мотивами запобігання від несприятливого інвестиційного клімату;

б) мотиви, що пов'язані з відходом від кримінальної, цивільно-правової, адміністративної та іншої відповідальності фізичних і юридичних осіб – власників капіталу в результаті різного роду правопорушень. Дана група мотивів може бути названа «мотивами усунення від відповідальності» [1, с. 158].

Мотиваційний підхід може бути розглянуто за допомогою економічних методів прямої і залишкової оцінки. Саме така оцінка дозволяє формувати привабливу інвестиційну політику з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування.

Метод прямої оцінки вкрай цікавий для органів державного управління в плані розуміння того, що може зробити держава для запобігання відтоку капіталу з країни, зміцнивши тим самим свою національну безпеку та формування привабливої інвестиційної політики з метою забезпечення безпеки економічного розвитку підприємств машинобудування. Разом із тим даним методом притаманна досить велика трудомісткість, а отримані результати можуть і не мати відповідної точності. Встановлено, що в чистому вигляді метод прямої оцінки досі не застосовувався в Україні. Той перелік мотивів, який міститься в різних публікаціях з проблем відтоку капіталу, досить суб'єктивний, їхня ієрархія сформована без використання яких-небудь наукових методів, при цьому мотиви ухилення від відповідальності взагалі відсутні або відходять на задній план і в усьому прийнято звинувачувати «несприятливий інвестиційний клімат».

Метод залишкової оцінки досить перспективний і об'єктивний. Звичайно, для його використання необхідна велика вихідна інформація, що дозволяє порівнювати прибутковість ведення бізнесу в Україні та інших країнах, тобто одержувати оцінки порівняльної конкурентоспроможності підприємств порівняно з аналогічними в галузі машинобудування. У даний час зроблені спроби розробки методології оцінки порівняльної конкурентоспроможності галузей, виробництв та підприємств національної та зарубіжних економік. У

цілому зазначені роботи показують, що витрати виробництва більшості галузей, виробництв та підприємств у національній економіці вище порівняно як з економіками країн, що розвиваються, так і промислово розвинених країн. Але формування привабливої інвестиційної політики дозволить залучити саме такі ресурси на інноваційне оновлення та реконструкцію підприємств машинобудування з метою забезпечення їх безпеки економічного розвитку.

Отже, при інших рівних умовах норма прибутку на інвестиції у вітчизняних підприємствах машинобудування (навіть в експортних галузях і виробництвах, які забезпечують сьогодні основний внесок у виробництво ВВП, створення робочих місць, формування бюджету та валютних резервів України) найчастіше нижче, ніж в інших країнах. Ми не будемо детально зупинятися на причинах такої ситуації, серед них однією з основних є особливі природно-кліматичні та транспортно-географічні умови України. Головним наслідком відносно несприятливих умов ведення бізнесу в Україні при лібералізації поточних, а потім і капітальних операцій у зовнішньоекономічній сфері стало стійке вивезення капіталу. При використаному нами мотиваційному підході залучення капіталу, обумовлено прагненням одержати більш високу норму прибутку за кордоном і не може бути кваліфіковано як «відтік капіталу».

Кон'юнктурний підхід має свої особливості і відрізняється від вище розглянутих підходів. Річ у тім, що в рамках юридичного, інвестиційно-дохідного, економічного та мотиваційного підходів мова йде в основному про вивезення капіталу у формі довгострокових інвестицій і аналізуються стійкі процеси у сфері міжнародного руху капіталу, які обумовлені фундаментальними і досить інерційними факторами економічного і політичного характеру [2, с. 58].

У рамках кон'юнктурного підходу критерієм визначення величини відтоку капіталу виступає швидкість транскордонного переміщення капіталу за межі країни. Фактично мова йде про специфічну форму міжнародного руху капіталу – так званих «гарячих» грошей. Сам термін «відтік капіталу» спочатку застосовувався саме для опису транскордонних переміщень «гарячих» грошей.

Феномен «гарячих» грошей пов'язаний насамперед зі ста новленням і бурхливим розвитком світових фінансових ринків та втягування в них національних фінансових ринків. Значною мірою рух «гарячих» грошей зумовлено динамічним зміною умов на окремих національних фінансових ринках – сегментах світового фінансового ринку. Ці зміни обумовлені різного роду кон'юнктурними чинниками – як економічного характеру (економічні кризи, зміни економічної і грошово-кредитної політики окремих держав, інтервенції фінансових спекулянтів), так і політичного та соціального характеру (війни, страйки). Важливими факторами, що підштовхують інвесторів до транскордонного перебрису «гарячих» грошей, стають не лише економічні, політичні і соціальні події, а й очікування цих подій підприємствами машинобудування.

Зазначений метод передбачає такий алгоритм розрахунків для підприємств машинобудування:

а) оцінку сумарних потреб у інвестиційних ресурсах підприємств машинобудування країни походження капіталу;

б) визначення величини дефіциту інвестиційних ресурсів підприємств машинобудування шляхом вирахування з об-

сягу сукупних інвестиційних потреб країни величини фактично здійснюваних інвестицій;

б) визначення величини відтоку капіталу (економічно необґрунтованого вивозу капіталу) шляхом віднімання від величини фактичного сумарного вивезення капіталу величини дефіциту інвестиційних потреб підприємствами машинобудування.

У літературі є досить велика кількість оцінок показників «сумарні інвестиційні потреби» і «дефіцит інвестиційних потреб». Ці оцінки стосуються як окремих підприємств, галузей, виробництв, так і української економіки в цілому. Оцінки базуються на різних посилках і сценаріях, охоплюють різні періоди часу [3, с. 13].

Фактично мова йде про наявність умов розширеного і збалансованого економічного відтворення в довгостроковій перспективі підприємств машинобудування. Розширене та збалансоване економічне відтворення забезпечується наявністю двох основних груп умов:

а) наявністю попиту на товари і послуги підприємств машинобудування;

б) наявністю ресурсів, що дозволяють здійснювати відтворення основних факторів виробництва підприємств машинобудування (робочої сили, засобів виробництва, а також капіталу у його грошовій формі). Очевидно, що відтік капіталу підприємств машинобудування впливає переважно на другу групу умов. Сукупність основних факторів виробництва в масштабах всієї економіки – ніщо інше, як економічний потенціал нації, який у загальному вигляді включає: а) природний; б) людський; в) виробничий потенціали.

Джерела капіталоутворення економічного потенціалу нації, що забезпечують процес відтоку капіталу підприємств машинобудування, можна звести до таких основних категорій:

а) амортизаційні відрахування у зв'язку з використанням основних фондів;

б) прибуток від господарської діяльності і така його складова як рента, що одержана у зв'язку з видобутком та експортом природних ресурсів;

в) невиплачена заробітна плата та інші доходи працівників підприємств машинобудування;

г) накопичене у попередні роки і десятиліття майно в найрізноманітніших формах (насамперед військова техніка, за-

паси стратегічних матеріалів, об'єкти нерухомості за кордоном) і ті доходи, які забезпечує це майно;

г) кошти державного бюджету;

д) заощадження населення.

Очевидно, що економічний потенціал підприємств машинобудування не є деякою константою, він схильний до змін у часі і може:

а) нагромаджуватися за рахунок розширеного відтворення його складових (природного, людського, виробничого потенціалів);

б) скорочуватися внаслідок «амортизації» тих же складових у процесі їх використання.

Висновки

Динаміка окремих складових економічного потенціалу підприємств машинобудування може бути різноспрямованою.

Встановлено, природний потенціал підприємств машинобудування може нарощуватися, а людський – скорочуватися. Динаміка економічного потенціалу в цілому та його окремих складових залежить насамперед від масштабу ресурсів, що виділяються суспільством для відтворення природного, людського і виробничих потенціалів. Джерело виділених ресурсів – суспільний продукт, який вироблений за визначений період часу, розподіляється в певних пропорціях за секторами економіки. Відтік капіталу скорочує величину суспільного продукту і знижує можливості відтворення окремих складових економічного потенціалу.

Саме ефективна інвестиційна політика забезпечить підприємства машинобудування надходження інвестиційних ресурсів задля реалізації найбільш рентабельних інвестиційних проєктів, що дозволить забезпечити їх безпеку економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Л.О. Коваленко, Л.М. Ременьова. – Київ, 2008. – 483 с.
2. Терещенко О.О. Антикризове управління підприємством / О.О. Терещенко // Фінанси України. – 2007. – № 12. – С. 56–63.
3. Цигилик І. Стратегія і контролінг у системі внутрішнього економічного механізму підприємства / І. Цигилик // Економіка, фінанси, право. – 2004. – № 11. – С. 11–14.

О.А. БІЛИК,

аспірант, Київський національний торговельно-економічний університет

Особливості формування дивідендної політики корпоративних підприємств

У статті розкрито особливості формування дивідендної політики корпоративних підприємств у сучасних умовах господарювання, подано схему ефективної дивідендної політики, а також розглянуто можливу методику оптимізації дивідендної політики із застосуванням програми реінвестування дивідендів.

Ключові слова: дивідендна політика, корпоративні підприємства, дивіденди, концепції, фондовий ринок, ринкова вартість підприємства, міноритарні акціонери, реінвестування дивідендів.

А.А. БИЛЫК,

аспірант, Киевский национальный торгово-экономический университет

Особенности формирования дивидендной политики корпоративных предприятий

В статье раскрыты особенности формирования дивидендной политики корпоративных предприятий в современных